

Riigikogu majanduskomisjoni istungi protokoll nr 211

Eesti, videosild

Esmaspäev, 21. november 2022

Algus 11.10, lõpp 11.55

Juhataja: Kristen Michal (esimees)

Protokollija: Maria Haas (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Taavi Aas, Riho Breivel, Jüri Jaanson, Siim Kallas, Rene Kokk, Kalvi Kõva, Raivo Tamm

Komisjoni ametnikud: Kaido Rosin (nõunik-sekretariaadijuhataja), Piia Schults (nõunik), Mari Tänav (nõunik), Epp-Sandra Satsmann (konsultant)

Puudus: Mihhail Korb

Kutsutud: kollektiivse pöördumise esindajad Stepan Romanov ja Oleg Ivanov, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetikaosakonna energiaturgude valdkonnajuht Rein Vaks (3. päevakorrapunkt)

Päevakord:

3. Kollektiivse pöördumise „Petitsioon „Energiabörsidelt lahkumine“ kohta“ arutelu

Kristen Michal tutvustas arutelu ülesehitust ning sõnas, et komisjon võib pöördumist menetledes otsustada, kas 1) algatada eelnõu või olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu; 2) korraldada avalik istung; 3) edastada ettepanek pädevale institutsioonile seisukoha võtmiseks ja lahendamiseks; 4) edastada ettepanek Vabariigi Valitsusele seisukoha kujundamiseks ja pöördumisele vastamiseks, kujundatud seisukohast teavitatakse ka komisjoni; 5) esitatud ettepanek tagasi lükata või 6) lahendada pöördumises püstitatud probleem muul viisil.

Kollektiivse pöördumise esindaja **Oleg Ivanov** tutvustas pöördumise sisu. Ühtegi äri vms ei ole võimalik alustada, arendada, planeerida ja ehitada juhul, kui ei osata prognoosida kulude ja tulude artikleid. See on kriitiline iga tootmise jaoks. Börsihindade puhul ei ole kulusid võimalik ette planeerida. **Ivanov** nimetas ekspertide artikleid, kus toodi välja, et Eesti inimesed said elektrit 2-3 korda kallima hinnaga, võrreldes sellega, mida oli võimalik otse tootmisest osta. Viimane on õige valik. Võrreldes elektrihindasid Eestis, Soomes ja Rootsis, siis sinne hind on 2,5-3 korda kallim kui Soomes ning 5-6 korda kallim kui Rootsis. Eesti rahvuse tulud on samuti madalamad kui eelnimetatud riikides. Hetkel Eesti majanduses

toimuv on katastroof. Kunstlikult tehakse liiga siinsele tootmisele. Seega tekib küsimus, kelle huvides tegutseb Vabariigi Valitsus (Valitsus). Põhiline argument on, et iga tootmise jaoks on kriitiline planeerida oma tulude ja kulude eelarve. Lisaks peavad hinnad olema võrreldes naaberriikidega paremad, juhul, kui on soovi inimesi ja tootmist arendada.

Kollektiivse pöördumise esindaja **Stepan Romanov** lisas, et rahvaalgatust toetas allkirjadega rohkem kui 3570 inimest.

MKM-i energeetikaosakonna energiaturgude valdkonnajuht **Rein Vaks** sõnas, et teema on väga oluline. Valitsuses ja ministeeriumis on samuti mitmeid arutelusid toimunud ning lahendusi on otsitud. Euroopa ühisel turul ollakse hetkel olukorras, kus energiatootmises ei ole kõrged hinnad ainult Eestis, vaid ka teistes riikides. Ühine turg on aastaid hoidnud oluliselt madalamat hinda, kui ise elektrienergiat tootes. See on oluline fakt. Kuid hinnad on tõesti kõrged ning Eesti hinnatõusu ei vea. Balti riikides ollakse unikaalsel positsioonil, kus enamuse elektrienergia tarbimisest oleks võimalik ise ära toota. Tänu sellele on aastaid suudetud elektrit eksportida. Rääkides detailidest, siis ekspordivõimekus on ainult turu kõrgemate hindade tõttu. Kui ei oleks kõrgemaid hindu, siis ise elektrienergiat soodsa hinnaga teha ei suudeta. Kõige parem näide on universaalteenuse hind, mis on kulupõhiselt enda tootmiseseadmete, antud juhul Narva elektrijaamade keskmine tootmishind, mis on võrdlemisi kõrge. Kogu aeg ning turuväliselt oleks selline hind majandusele kurnav. Oluline on toonitada, et turult välja minemine on üks alternatiiv. Teine alternatiiv on saada turule juurde tootmiseseadmeid ning korralik konkureerimine. Viimastest vähempakkumistest on teada, et taastuvelekter tuleb turule hinnaga 35-40 eur/MWh, mis tähendab, et hinna vähenemiseks on perspektiivi. Hetkel tegeleb Valitsus tugevalt suunas, et tootmiseseadmeid järjest rohkem juurde tuleks ning sellest tulenevalt hind madalamaks läheks.

Oleg Ivanov uuris, miks sulgetakse Eestis põlevkivitööstus.

Rein Vaks lausus, et hetkel elatakse ajajärgul, kus fossiilkütustest energia tootmine või muude energiakandjate tootmine on hääbumas. Põlevkivitööstust ei sulgeta koheselt, see on pikk protsess. Eesti Energia on selgelt protsessi panustanud läbi pikaajaliste strateegiate. Riigi poolt on samuti strateegiad olemas ning täienemas, et põlevkivist väljumist teha jooksvalt ning energiajulgeolekut ohtu seadmata. Töötajate puhul on planeeritud ümberkoolitused. Eraldi meetmed on suunatud Ida-Virumaale.

Oleg Ivanov sõnas, et ei mõista, miks tekitatakse kunstlikult defitsiit olukorras, kus on väga kõrged hinnad.

Taavi Aas lausus, et põlevkivist elektri tootmise kinnipanekust saab rääkida siis, kui juhitav asendus on olemas. Täna energiasesituatsioonis ei ole mõtet ajagraafikust rääkida. Lähikümnendil juhitavat asendust näha ei ole. Seega toimub tõenäoliselt põlevkivist elektri tootmine veel pikka aega. Põlevkivi teine kasutus on täna õlitootmine, mis ilmselt samuti jätkub. Börsilt lahkumise ettepanek on aga huvitav ning edasine diskussioon on oodatud.

Stepan Romanov leidis, et küsimuse edasiseks arutamiseks võiks korraldada ümarlaua.

Kristen Michal sõnas, et rääkides põlevkivitööstuse sulgemisest, siis ei ole korrektne informatsioon, et see toimub hetkega.

Riho Breivel lausus, et hiljuti toimus Põlevkivi Kompetentsikeskuse poolt korraldatud põlevkivi teemaline arutelu. On selge, et põlevkivi tootmine ei saa hetkega ära lõppeda, kuna uued tehnoloogiad tulevad peale ning selle kasutamine muutub ratsionaalsemaks. Eestis on põlevkivi varu olemas, seega ei tohiks lubada, et selle kasutamine ja kaevandamine lõppeb. **Breivel** leidis, et kollektiivse pöördumise esitajate seisukoht on kiiduväärne ning leida tuleks kõige ratsionaalsemad ja õigemad lahendused.

Kristen Michal sõnas kokkuvõtvalt, et kuna MKM energeetika valdkonna eest vastutava ministriumina oskab pöördumises välja toodud detaile selgitada ning vajadusel ka informatsiooni, mis ei ole korrektne, ümber lükata, siis võiks komisjon edastada ettepaneku pädevale institutsioonile seisukoha võtmiseks ja lahendamiseks.

Otsustati:

3.1. Edastada ettepanek pädevale institutsioonile (energeetika eest vastutavale ministriumile ehk Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumile) seisukoha võtmiseks ja lahendamiseks (konsensus: Taavi Aas, Riho Breivel, Jüri Jaanson, Siim Kallas, Rene Kokk, Kalvi Kõva, Kristen Michal, Raivo Tamm).

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristen Michal
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Maria Haas
protokollija

Väljavõtte õige
Maria Haas